A?? Kar??tl??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *A?? Kar??tl??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17020

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

A?? Kar??tl??? Ölçe?i (AKÖ), Türk dilinde geçerli ve güvenilir bir ?ekilde a?? tereddüdü veya kar??tl??? düzeyini ölçmek amac?yla 2020 y?l?nda geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. Ölçek, bireylerin a??lar?n etkinli?i, güvenilirli?i ve gereklili?i hakk?ndaki tutumlar?n? ve ?üphelerini sistematik olarak de?erlendirmeyi amaçlamaktad?r. Geli?tirme çal??malar?, toplumsal sa?l?k politikalar?n?n anla??lmas? ve a??lamaya kar?? olu?an direncin psikolojik boyutlar?n?n belirlenmesi aç?s?ndan kritik öneme sahiptir. AKÖ, bu alandaki ara?t?rmac?lara ve sa?l?k profesyonellerine kullan??l? bir de?erlendirme arac? sunmaktad?r.

Ölçe?in geli?tirilme süreci, kapsaml? literatür taramas? ve psikometrik analizleri içermi? olup, sonuçlar ölçe?in Türkiye ba?lam?nda a??ya yönelik olumsuz tutumlar? ba?ar?yla ölçtü?ünü göstermektedir. Ölçek, genellikle 5'li Likert Ölçe?i format?nda yan?tlanmaktad?r, bu da yan?tlayanlar?n görü?lerini derecelendirmesine olanak tan?r.

Anahtar Kelimeler

A??, A?? Kar??tl???, A?? Tereddüdü, Ölçek Geli?tirme, Psikometrik Özellikler, Türkiye, Halk Sa?l???.

Yazarlar

K?l?nçarslan, M.G., Sar?gül, B., Toraman, Ç., ?ahin, E. M.

Amaç

A?? Kar??tl??? Ölçe?i'nin temel amac?, Türkiye'deki bireylerin a??lar hakk?ndaki tereddütlerini ve olumsuz inançlar?n? ölçmek için psikometrik aç?dan sa?lam bir araç sa?lamakt?r. Dünya Sa?l?k Örgütü taraf?ndan küresel bir tehdit olarak tan?mlanan a?? tereddüdü, halk sa?l??? kampanyalar?n?n ba?ar?s?n? do?rudan etkilemektedir.

Bu ölçek, sa?l?k otoritelerinin a?? kar??t? tutumlar?n alt?nda yatan nedenleri (güvensizlik, risk alg?s?, komplo teorileri vb.) daha iyi anlamas?na yard?mc? olarak, hedefe yönelik müdahale stratejileri geli?tirmesine olanak tan?r. Ölçe?in geli?tirilmesi, yerel kültürel ve sosyal dinamikleri hesaba katarak uluslararas? literatüre katk?da bulunmu?tur.

Yap?

Ölçek, literatürde geni? kabul gören "A?? Tereddüdü" (Vaccine Hesitancy) yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, a??lamay? kabul etme iste?i ile a??lamay? tamamen reddetme aras?ndaki bir spektrumu temsil eder. A?? tereddüdü genellikle üç ana bile?en etraf?nda ?ekillenir: **güven** (a?? üreticilerine,

ARABPSYCHOLOGY.COM

sa?l?k sistemine ve hükümete güven), **alg?lanan risk** (hastal?k riskine kar?? a??n?n yan etki riski) ve **gerekli görme** (a??lar?n gereklili?i ve önemi hakk?ndaki inançlar).

Ölçek maddeleri, bireylerin a??lar?n potansiyel yan etkilerine dair endi?elerini, a??laman?n toplumsal faydalar?na olan inançlar?n? ve a??lamay? erteleme veya reddetme e?ilimlerini yans?tacak ?ekilde tasarlanm??t?r. Bu yap?, a?? kar??tl???n?n sadece bilgi eksikli?inden de?il, ayn? zamanda derin köklü inanç ve tutumlardan kaynakland???n? varsayar.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, geli?tirme makalesi olan K?l?nçarslan ve arkada?lar? (2020) taraf?ndan detayl? olarak sunulmu?tur. Geli?tirme sürecinde, ölçe?in ölçmek istedi?i yap?y? gerçekten ölçtü?ünü kan?tlamak için çe?itli geçerlik yöntemleri kullan?lm??t?r.

Genellikle, bu tür geli?tirme çal??malar?nda **yap? geçerli?i** (faktör analizi ile), **içerik geçerli?i** (uzman görü?leri ile) ve **ölçüt ba??ml? geçerlik** (benzer veya z?t yap?larla korelasyon) incelenir. Makalede, AKÖ'nün Türk kültürüne uygun bir ?ekilde a?? kar??tl??? yap?s?n? do?ru ve anlaml? bir ?ekilde temsil etti?ine dair güçlü kan?tlar sa?land??? belirtilmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirli?i ile ilgili detayl? istatistiksel sonuçlar, orijinal bilimsel yay?nda yer almaktad?r. Güvenirlik, ölçe?in tutarl? ve kararl? sonuçlar verme yetene?ini ifade eder.

Tipik olarak, ölçek geli?tirme çal??malar?nda **iç tutarl?l?k güvenilirli?i** (Cronbach alfa katsay?s?) hesaplan?r. Yüksek bir alfa katsay?s?, ölçek maddelerinin ayn? temel yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. K?l?nçarslan ve arkada?lar? (2020) makalesinde, AKÖ'nün yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?u rapor edilmi?tir, bu da ölçe?in farkl? uygulamalarda istikrarl? sonuçlar verebilece?ine i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

A?? Kar??tl??? Ölçe?i'nin yap?sal bütünlü?ünü ortaya koymak amac?yla faktör analizi yöntemleri kullan?lm??t?r. Ölçek geli?tirme a?amas?nda, genellikle **Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA)** ile maddelerin gruplanma ?ekli incelenir ve ard?ndan **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** ile ortaya ç?kan faktör yap?s?n?n teorik modele uygunlu?u test edilir.

Bu analizler, a?? kar??tl???n?n tek bir boyuttan m? yoksa birden fazla ili?kili alt boyuttan (örne?in, a?? güvenli?ine yönelik ?üpheler, a?? gereklili?ine yönelik ?üpheler) m? olu?tu?unu belirlemek için hayati öneme sahiptir. Orijinal çal??mada, ölçe?in yap?s?n? olu?turan faktörlerin ve bu faktörlerin yüklerinin detayl? bilgileri sunulmu?tur.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç Bilgileri

Test Türü: Geli?tirme (Development)

Format: 5'li Likert Ölçe?i (Kesinlikle Kat?l?yorum'dan Kesinlikle Kat?lm?yorum'a kadar derecelendirme.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Yeti?kin Popülasyonu (A?? karar? verme yetkinli?ine sahip bireyler, özellikle ebeveynler)

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: Ölçe?in geli?tirilmesi s?ras?nda kullan?lan örneklem, a?? tereddüdünün gözlemlendi?i geni? bir Türk popülasyon kesimini temsil etmektedir.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli psikometrik ölçek. Analizler, psikometrik geçerlik ve güvenirlik standartlar?na uygun olarak gerçekle?tirilmi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2020

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Mehmet Göktu? K?l?nçarslan ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Ticari olmayan akademik kullan?mlar için genellikle izin talep etmek yeterlidir.

Sorumlu Yazar ?leti?im: goktugmk@gmail.com

Kaynaklar

K?l?nçarslan, M.G., Sar?gül, B., Toraman, Ç., & ?ahin, E. M. (2020). Development of valid and reliable Scale of Vaccine Hesitancy in Turkish language. *Konuralp Medical Journal, 12*(3), 420-429. doi: 10.18521/ktd.693711.

Makalenin tam metnine DergiPark üzerinden eri?im sa?lanabilir: dergipark.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi burada mevcuttur: asi-karsitligi-olcegi-scale-of-vaccine-hesitancy-toad.pdf

Ayr?ca, ölçe?in DOCX format?ndaki dosyas?na bu ba?lant?dan ula??labilir: asi-karsitligi-olcegi-scale-of-vaccine-hesitancy-toad.docx

ARABPSYCHOLOGY.COM

A?? Kar??tl??? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Devlet taraf?ndan önerilen a??lara güvenirim.
Di?er çocuklar a??land??? için benim çocu?umun a??lanmas?na gerek yok.
Bula??c? hastal?klar az görüldü?ü için a??lanmak gereksizdir.

ARABPSYCHOLOGY.COM